

RUTU

Naomi kũ Rutuo

¹ Gɔɔ kũ yāgɔgɔrinɔ ten kí ble Isarailanɔ b̀sun, nàa gè, akũ gɔgbè ke b̀ Betilihamu, Yudanɔ b̀sun, à gèe à gɔɔ pla kè M̀abunɔ b̀sun kũ a nanɔ kũ a négɔgbè gbēnɔn planɔ. ² Gɔgbè pì t́n Elimelēki. A nanɔ t́n Naomi. A nénɔ t́n Malonu kũ Kilišo. Eflata b̀su gbēnɔmē. Ò gèe M̀abunɔ b̀sun, akũ ò kú gwe. ³ Gwen Naomi zā Elimelēki g̀n, akũ à g̀ gwe kũ a né gbēnɔn pla p̀nɔ. ⁴ Ò M̀abu nɔgbēnɔ sè nɔnɔ ũ, a do t́n Opa, a do s̄ Rutu. Ò kú gwe lán wè kuri taka bà, a gberan ⁵ Malonu kũ Kilišo g̀ n̄ pla n̄ p̀nki, akũ Naomi g̀ ḡ sari nénɔ sari.

⁶ Kũ à kú M̀abunɔ b̀sun gwe, à mà kũ Dikiri a gbēnɔ wēnda gwà à n̄ gbá p̀ble, akũ à soru kè à ta kũ a né nanɔ p̀nɔ. ⁷ Akũ à f̀te gu kũ à kunwa à dà zén kũ a né nanɔ p̀nɔ, òten tá Yudanɔ b̀sun. ⁸ Akũ à p̀ a né nanɔ p̀nɔnē: À era à tá á danɔ k̄naa. Dikiri gbēke keáre lákũ a kè á ḡ kũ ò g̀nɔnē nà kũ makũo. ⁹ Dikiri tó á baadi era à zā ke à v̀teki le. Kũ à lé zámma, akũ ò s̄o d̀ manamana. ¹⁰ Ò p̀nē: Òni gé kũnwo n gbēnɔ k̄naame. ¹¹ Akũ à p̀ a né gyaanɔ p̀nɔnē: À era! B́yāi áni gé kũmaoo? Mani era mà négɔgbēnɔ i de à le à zā keámma d̀n yá? ¹² À era à tá! Ma z̄i k̀, mani le mà zā ke doro. Bee tó ma p̀ mani wé d̀ zākēnaai, akũ ma lè ɔkɔsiala ma négɔgbēnɔ i k̄ao, ¹³ áni f̄ à n̄ d̄ ari ò ke z̄k̄ yá? Áni f̄ à ḡ kun

pose ní yāi yá? Oi, ma nénò! Dikiri kpὲ lìmenὲmὲ. Yā kũ à á lé pì dí kemὲnὲ nnaro fá!

¹⁴ Ò èra ò nà ɔ́ɔ da, akũ Opa lé zà a zā daa, ama Rutu gí à nàa. ¹⁵ Akũ Naomi pìne: Ì gwa, n gbēndo ten tá a gbēno kũ a tãnanɔi. Ì era ò tá kãao. ¹⁶ Akũ Rutu pìne: Ìsun nakarama mà n tó mà táro. Gu kũ n gèseὲ pèten, ónigɔ̀ leὲmὲ. Gu kũ n kipan, gwen mani kipan. N gbēno ni gɔ̀ ma gbēno ũ, n Luda ni gɔ̀ ma Luda ũ. ¹⁷ Gu kũ n gan, gwen mani gan ò ma vī gwe. Ga baasiro póke ni ó kékɔ̀aro. Tó ma kemma, Dikiri yā kemὲnὲ pásĩpásĩ. ¹⁸ Kũ Naomi è à zèò kũ à tá kãáomὲ, adi yáke onὲ doro.

¹⁹ Akũ ní pla ní pínki ò gèὲ are ari ò kà Betilihamu. Kũ ò kà gwe, wēte wá ní yā musu. Gbēno pì: Naomin gwe sɔ̀ yá? ²⁰ Akũ à pìne: Àsungɔ̀ ma sísi Naomi doro, séde Mara, zaakũ Gbãnasĩndapinkide pɔ̀sirayā kèmenὲ. ²¹ Ma ge wētea kũ pónɔ, akũ Dikiri sù kũmao ɔ̀kɔ̀ri. Bó yā mé à tò áni ma sísi Naomii? Dikiri bò ma kpὲmὲ, Gbãnasĩndapinkide pì yā'ũmmanaa kpàmai. ²² Lákũ Naomi sù kũ Mɔ̀abu búsuo nà n gwe kũ a né nanɔ Rutu, Mɔ̀abu burio. Ò kà Betilihamu gɔ̀ɔ̀ kũ ò nà nagākēnaaamὲ.

2

Rutu dakarὲna kũ Bɔ̀azao

¹ Naomi zā Elimeleki bὲ gɔ̀gbē ke kun, gbē zɔ̀kɔ̀ aruzὲkedemὲ, a tón Bɔ̀aza. ² Mɔ̀abu nɔ̀gbē Rutu pì Naomine: Ì tó mà gé bura nagā kɔ̀no we màgɔ̀ té gbē kũ à ma wēnda gwà kpὲ. Akũ à pì a né gyaano pìne: Ì gé! ³ Akũ à fùte à gèὲ nagā kɔ̀no we bura, àdigɔ̀ té

pókērinɔ kpe. Akūsɔ bura kũ à gèen pì bi Elimelēki danε Bɔaza buramε. ⁴ Akũ Bɔaza bò Betilihamu. Kũ à kà gwe, à fɔ kpà pókērinɔa à pì: Dikiri gɔ kú kááo! Akũ ò pìnε: Dikiri arubarika dangu! ⁵ Bɔaza pì a zīkeri kũ à de a pókērinɔ gwàri ùnε: Dí mé à nɔkpare direkũ vīi? ⁶ Akũ à wèa à pì: Nɔkpare pì bi Mɔabu nɔgbē kũ Naomi bò káao Mɔabunɔ busun à sù káaomε. ⁷ À pì mà tó à nagā kɔnɔ wε pókērinɔ kpe, akũ àten zī ke zaa kɔnkɔ. Teran à sù kámma bo fíti kuta gũn.

⁸ Akũ Bɔaza gèε à pì Rutunε: Ñ ma yā ma. Ñsun gé nagā kɔnɔ wε bura pānden doro. Ñsun gētewálaro. Ñ gɔ la kũ ma nɔgbē zīkerinɔ. ⁹ Ñ wé dɔ zī kũ òten kea ñgɔ té í kpe. Ma ò ma kefennanɔnε ò su wari dɔmmaro. Tó ími teni n de, ñ gé ñ í kũ ò kà orozānɔn mi. ¹⁰ À kùtenε à m̀i nàte à pì: À kè dera makũ kũ buri pānde nɔgbēn ma ũ, n laakarīi dɔma, akũ n yā mana kèmenεε? ¹¹ Akũ Bɔaza wèa à pì: Ò yā kũ n kè n zā danε n zā ga gbera òmenε pínki, lákũ n n de kũ n dao tò nà kũ n b̀usun, akũ n su n vute gbē kũ í í dɔ yāronɔ té. ¹² Dikiri fīna bonne yā kũ n kèε musu. Lákũ n su n sɔtɔ Dikiri Isarailanɔ Luda oruu gũn nà, à a fīna bonne manamana. ¹³ Rutu pì: Baa, n yā mana kèmenε fá! N ma laakarīi kpàtemenε, n yā nna ò makũ n zīkeriine, bee kũ n zīkerinɔ doken ma ũro.

¹⁴ Póblegɔɔ Bɔaza pìnε: Ñ mɔ ñ pó ble la ñgɔ burodí zɔ dɔoa. Akũ à vùte pókērinɔ sarε. Bɔaza póblewε kpatanaa kpàa, akũ à pó blè à kà ari a kpara gò. ¹⁵ Kũ à fùte àten gé pó kɔnɔ wε, akũ Bɔaza ò kefennanɔnε à pì: Bee tó àten pó kɔnɔ wε nagā kũ à katena té, àsun wé'i daaro. ¹⁶ À a sà kenɔ bobone

nagã gũn à tó à a kɔ̃nɔ wɛ. Àsun pataaro.

¹⁷ Akū à pɔ̃ kɔ̃nɔ wè ari ɔkɔsi. Kū à z̃ à a wé bò, à kà toko lé do taka bà. ¹⁸ Kū à sè à tào bɛ, akū à pɔ̃ kū à a kɔ̃nɔ wè pìi mò a zã danɛ. À pɔ̃ble kpara kū à g̃ pìi kpàa dɔ. ¹⁹ Akū a zã da a là à pìi: Mákpan n pɔ̃ kɔ̃nɔ wèn gbāraa? N zĩ kè máa? Luda arubarika da gbɛ kū à laakarìi dòmman. Akū à gbɛ kū à zĩ kè a bura yã ònɛ à pìi: Gbɛ kū ma zĩ kè a bura gbāra tón Bɔaza. ²⁰ Akū Naomi pìi: Ma Dikiri sáabu kè! À kpé àtɛn gbɛkɛ kɛ ókɔ̃nɔ kū ó bēnɛnɔnɛ kū ó gbɛ kū ò gànɔ. Akū à èra à pìi: Gbɛ pìi bi ó danɛ kãni buri mèn domɛ. ²¹ Akū Mɔabu nɔgbɛ Rutu pìi: À pìimɛnɛ mà na a zĩkerinɔ ari ò gé pɔ̃ kɛ ò lákao. ²² Akū Naomi pìi a né gyaanɔ pìinɛ: À mana n gé kū a nɔgbɛ zĩkerinɔ de òsun wari dɔmma bura pãnde gũnlo yã. ²³ Akū à nà Bɔaza nɔgbɛ zĩkerinɔ. Àdigɔ̃ pɔ̃ kɔ̃nɔ wɛ n kpe ari ò gèè ò nagã kū gbadoo kè ò làka. À kú a zã da beamɛ.

3

Rutu kū Bɔazao zaa pówɛgbɛkia

¹ Naomi pìi a né gyaanɔ pìinɛ: À mana mà bɛ wɛtɛnnɛ, gu kū ìni le òngɔ̃ kunwa aafia. ² Bɔaza kū n kú kú a zĩkerinɔ bi ó danɛnloo? Àkū mé àtɛn pówɛ gbɛ ɔkɔsiala. ³ N zú o n nísì dɔkɔ. N n aso mana da n gé pówɛgbɛkia. Nsun tó à dɔ n kú gwero ari à pɔ̃ blè à í mì à làkao. ⁴ Tó à wùtɛ, n gu kū à wùtɛn gwa, n gé n a biza lé sé n wùtɛ a gbá sare. Ani yã kū ìni kɛ onnɛ. ⁵ Akū à pìinɛ: Yã kū n ò pínki, mani kemɛ. ⁶ Akū à gèè pówɛgbɛkia à yã kú a zã da ònɛ pìi kè pínki.

7 Bɔaza pɔ blè à í mì, a pɔ kè nna. À gèè à wùte pówè tuku sare dire kpa, akū Rutu ɔɔtèi tɛnɛ, à biza gò a gbáa à wùte gwe. 8 Lizāndo kū Bɔaza kè gīri, à vù kū io à litɛ, akū à lè nɔgbè mé à wutena a gbá sare. 9 Kū à pì, dímeɛ, akū Rutu wèa à pì: N zīkeri Rutumɛ. Ñ n biza lé kúmala, zaakū ma danɛ kāni kū ani ma bomɛ n ũ. 10 À pìne: Dikiri arubarika dangu! Gbèke kū n kè kpɛkpɛ díkīna de a káakupɔla. Ndi gé kefenna wɛtero, takaside kesɔ aruzekede. 11 Ñsun tó vīna n kūro. Pó kū n wé kè pínki, mani kenne, zaakū wētedenɔn dɔ kū nɔ manamɛ n ũ n pínki. 12 Yāpuramɛ! N danɛn ma ũ, ama danɛ kāni pānde kun à kāni demala. 13 Ñ i la gwāaniala, zia kɔnkɔ tó à ye à n bomɛ, à mana, à n bo. Ama tó adi wero, ma sì kū Dikirio mani n bo. Ñ i la ari gu dɔ.

14 À wutena a gbá sare gwe ari gudɔɔ, akū à fùte ari gu gɔ gé kē, zaakū Bɔaza pìne àsun tó gbèke dɔ kū à sù pówɛgbèkiaro. 15 À pìne dɔ: Ñ n pódangāa poro ñgɔ kūna. Kū à kūna, akū Bɔaza nagā kàne zaka lé suddo à dīnɛ, akū à tào bɛ. 16 Kū à kà bɛ, à zā da a là à pì: Yā kè deraa? Akū à yā kū gɔgbè pì kènɛɛ ònɛ pínki, 17 à pì: À ma gba nagā zaka lé suddo díkīnamɛ. À pì à mana mà tá ma zā da kia ɔkoriro. 18 Akū Naomi pì: Ñ vute tɛnɛ ari ñ yā pì lakana dɔ, zaakū gɔgbè pì ni kámma bo gbāra yā pì lakanaa sariro.

4

Rutu zākɛna kū Bɔazao

¹ Bɔaza gɛɛ à vùtɛ wɛtɛ bīnileá, akū à è danɛ kāni bòri kū à a yā òo pì ten su. Akū à pì: Ma gbɛ, ò mós ò vutɛ. ² Akū à wɛtɛ gbɛ zōkōnɔ sisi gbɛnɔn kuri à pì ò vutɛ. ³ Akū à pì danɛ kāni kū ani a sura ba pìine: Naomi kū à sù kū Mɔabunɔ būsuu teni ó vīni Elimeleki bura kpado yía. ⁴ Akū ma è à mana mà a yā onne, de ò lú ó gbɛ zōkō kū ò vutena lanɔ wára. Tó n ye ò lúme, ò lú. Tó n ye ò lú sōro, ò omene mà ma, zaakū mɔkōn mé n a luna zé vī. Tó n bakanlo, séde makū mà lú. Akū gōgbɛ pì pì: Mani lú. ⁵ Akū Bɔaza pì: Tó n bura pì lù Naomi kū Mɔabu nɔgbɛ Rutuoa, òni gbɛ kū à gà gyaanɔ le dɔ, de a tó le à gō a túbia. ⁶ Akū danɛ kāni bòrii pì pì: Tó len à de le, mani lúro, de màsun ma zīda túbí yakaro yāi. Ò n pó lú, zaakū mani fō mà lúro. ⁷ Isarailanɔ būsun yā tó gbɛ ten bura lú ke tó àteni a lilin ke, tó àten yā mì láka, àdi a kyate gbá do bo à kpá gbɛame yā pì lakana sèeda ũ Isarailanɔne. ⁸ Kū danɛ kāni bòrii pì pì Bɔazanɛ à lú, akū à a kyate bò à kpá Bɔazaa. ⁹ Akū Bɔaza pì gbɛ zōkō pìnɔne kū gbɛ kparanɔ n pínki: Ákōnɔme sèedadɛnɔ ũ gbāra, kū ma Elimeleki kū Malonu kū Kilišo pónɔ lù Naomia pínki. ¹⁰ Akū ma Malonu gyaanɔ Rutu, Mɔabu nɔgbɛ lè nɔ ũ dɔ, de gbɛ kū à gà pì tó le àgō kú a túbia, de a tó sún ga a gbɛnɔ té ke a wɛtɛ díkīna gūnlo. Ákōnɔme yā pì sèedadɛnɔ ũ gbāra.

¹¹ Akū gbɛ zōkō pìnɔ kū gbɛ kū ò kú gānu gūnnɔ pì n pínki: Ókōnɔme sèedadɛnɔ ũ. Dikiri tó nɔgbɛ kū àten gē n onn pì gō lán Rahila kū Leao bà, kū ò Isarailanɔ buri kè. Ani tó ò gbāna kū Eflata būsun ò tó bo Betilihamu. ¹² Dikiri tó buri kū ani kpámma kū nɔgbɛ pìionɔ gō lán Perɛzi kū Tama ò Yudanɛ

burinɔ̀ bà.

Dauda buri bozire

¹³ Akū Bɔaza Rutu sè nɔ̀ ũ. À wùte kãao, akū Dikiri tò à nòɔ̀ sɪ̀, akū à né ì gɔ̀gbě ũ. ¹⁴ Akū nɔ̀gbě nɔ̀ pì Naomine: O Dikiri sáabu kè, adi n tó buri sari gbāraro. Luda tó né pì tó bo Isarailanɔ̀ té. ¹⁵ Ani n laakari kpátɛnne, ani n gwa n zĩkūnaa gūn, zaakū n né gyaanɔ̀ kū à yenyĩ mé à a ìnne, akūsɔ̀ à mananne de négɔ̀gbě gbēnɔ̀n supplanɔ̀la. ¹⁶ Akū Naomi né pì sè à kpà a kùla à gò a gwàri ũ. ¹⁷ Akū nɔ̀gbě kū ò kú gwenɔ̀ pì: Ò négɔ̀gbě ì Naomine. Akū ò tó kpàne Ɔbedi. Àkūme Yese de, Dauda dizi ũ.

¹⁸ Pɛɛzi burinɔ̀ tón dí:
 Pɛɛzi mé à Ezerɔ̀nu ì,
¹⁹ Ezerɔ̀nu Ramu ì, Ramu Aminadabu ì,
²⁰ Aminadabu Nasɔ̀ ì, Nasɔ̀ Salamɔ̀ ì,
²¹ Salamɔ̀ Bɔaza ì, Bɔaza Ɔbedi ì,
²² Ɔbedi Yese ì, akū Yese Dauda ì.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3